

Speciální edice

Turistických známek PEFC 2022

Víte, co znamená záhadná zkratka PEFC? Jedná se o mezinárodní neziskovou organizaci, s anglickým názvem **Programme for the Endorsement of Forest Certification**. Byla založena v roce 1999 v Paříži a jejím cílem je podpora správného a udržitelného hospodaření v lesích a sledování původu dřeva z lesa až po konečný výrobek. Česká pobočka PEFC letos slaví 20 let od vydání prvního certifikátu v České republice, k této certifikaci se připojili jak největší správci našich lesů, tak i malí vlastníci lesů. Mnoho z nich myslí také na turisty a ekologickou osvětu, budují naučné stezky, návštěvnická centra či dřevěná odpočívadla. V péči těchto lesních hospodářů je také celá řada chráněných přírodních území. Vězte, že zakoupením výrobku s logem PEFC podpoříte trvale udržitelné hospodaření v lesích!

PEFC/08-01-01

www.pefc.cz

Týn nad Vltavou - zámek a Městské muzeum

Týn nad Vltavou: nejen vltavíny a „JETE“

Text a foto: Pavel Juřík

Barokně-klasicistní budova zámku pražských arcibiskupů dominuje náměstí Míru malebného jihočeského městečka, jehož kulisu netvoří jen věže jaderné elektrárny Temelín (JETE), ale také vrch Posekaný se svými poklady. Klidně plynoucí řeka Vltava zde byla dlouhá staletí překlenuta jediným mostem mezi Českými Budějovicemi a Prahou. Nenápadný Týn nad Vltavou má nepřeberně lákadel. Pojdte se o tom přesvědčit.

Městečko pražského arcibiskupství

Vltavotýnsko patřilo od počátku pražskému biskupství, které ve zdejší osadě po roce 1068 postavilo románský kostel Panny Marie. Biskup Tobiáš z Bechyně († 1296) se zasloužil o návrat královny Václava II. do Čech a později o oslabení vlivu jeho otčima Závise z Falkenštejna († 1290), manžela královny-vdovy Kunhuty. Za to páni z Růže (Vítek z Hluboké) roku 1289 poplenili biskupské statky včetně Týna nad Vltavou. Biskup Tobiáš si proto od krále Václava II. rychle vymohl privilegium opevnit město hradbami. Na nám neznámém místě stála tvrz nebo opevněný dvůr (týn),

kde mohli přenocovat obchodníci na solné stezce z Rakous do Prahy. Na kopci nad městem byl po roce 1279 vybudován kamenný hrad, který chránil okolní rozsáhlý majetek pražského biskupství, zejména proti rozpínavým „pánům z Růže“. Dnes zde nalezneme divadlo s otáčivým hledištěm, které bylo vybudováno v roce 1983 a je dodnes využíváno. Hned na počátku husitské revoluce město a hrad obsadili táborité. V roce 1433 císař Zikmund Lucemburský město a okolní vsi zastavil Oldřichu II. z Rožmberka a poté se zde majitelé střídali. Až v roce 1600 panství „spadlo“ jako odumřtí na českého krále a císaře Rudolfa II.,

ktejž je daroval pražskému arcibiskupství, a tak se městečko vrátilo po 168 letech původnímu majiteli. Po roce 1601 hrad přestal sloužit jako sídlo správy panství, za požáru města roku 1645 vyhořel a byl zbourán. V letech 1698-1699 byl na severním konci náměstí postaven barokní zámek. Arcibiskup Jan Josef Brauner ho dal vystavět podle projektu architekta Antonia de Liffieriho, jako sídlo správy panství a rezidenci v jižních Čechách. V roce 1753 ve zdejších apartmánech několik dní pobývala císařovna Marie Terezie s manželem císařem Františkem Štěpánem Lotrinským, za jejich návštěvy nedaleké dělostřelecké střelnice.

Týn nad Vltavou - Městské muzeum

Týn nad Vltavou - kostel sv. Jakuba

Týn nad Vltavou - otáčivé hlediště

Od padesátých let 20. století v zámku sídlí *Městské muzeum*, které bylo založeno v roce 1930. Jeho sbírky seznamují návštěvníky s historií a pamětihodnostmi kraje, světem loutek nebo životem a dílem světově proslulého režiséra Alfréda Radoka (1914-1976) a dalších rodáků. Nechybí zajímavá expozice vltavínů a dělostřeleckého tábora na *Velkém Depotu*.

Na dolním konci náměstí nepřehlédneme původně gotický kostel sv. Jakuba. Císařovna Marie Terezie uložila pražskému arcibiskupství za své návštěvy ve městě v roce 1753 malý objekt rozšířit. A tak kostel dostal svou dnešní barokní podobu. Budova radnice s podloubím na náměstí nezapře, že je v jádru renesanční, malebná je i budova děkanství nebo bývalého hostince *U Zlatého lva*. Památek v centru ale najdete mnohem více, stačí se dobře dívat. Patří k nim i prohlídka podzemních chodeb.

Přes zde nepříliš širokou řeku Vltavu vedly dva brody a již roku 1229 je zde uváděn dřevěný most, jenž byl později nahrazen kamenným. Ten byl po několik staletí jediným mostem přes Vltavu mezi Českými Budějovicemi a Prahou a měl proto strategický význam. Za války o dědictví rakouské v letech 1740-1744 zde 9. října 1744 došlo k bitvě s francouzským vojskem. Dnes na jeho místě stojí památkově chráněný železný most z roku 1892, postavený podle plánů vrchního zemského inženýra Josefa Mayra a ing. Františka Schumandla. Do Týna nad Vltavou se můžete vypravit nejen autem nebo na kole, ale v sezóně také pravidelnou lodní dopravou. Po proudu řeky se můžete vydat od Hluboké nad Vltavou, přes Týn až k soutoku Vltavy s Lužnicí, a nebo proplout plavební

Maršál Josef Václav z Liechtensteina

komorou přehrady Kořensko až do údolní nádrže Orlík. Dominantou týneckého náměstí je budova zámku pražského arcibiskupství, dnes sídlo městského muzea se zajímavými expozicemi. Na místě zbořeného týneckého hradu nalezneme unikátní divadlo s otáčivým hledištěm.

Kolébka moderního dělostřelectva

Až do nedávna téměř nikdo netušil, že se nedaleko městečka směrem k Bechyni na vrchu Posekaném v letech 1744-1753 vyvíjela a testovala moderní děla rakouské armády, a to pod velením energického a schopného polního maršála

Sousoší Kalvárie

a diplomata Josefa Václava knížete z Liechtensteina (1696-1772). Roku 1744 v Rudolfově u Českých Budějovic založil první dělostřeleckou školu ve střední Evropě a v jihočeské metropoli sídlil polní zbrojní dělostřelecký úřad. Je snad symbolické, že si maršál Liechtenstein vybral kraj nedaleko Tábora, který za husitských válek proslul silným dělostřelectvem. Byl současně hluboko v zázemí a blízko hlavního města monarchie Vídně. Jeho reforma dělostřelectva má zásluhu na porážce pruského krále Friedricha II. ve strategicky významné bitvě u Kolína 18. června 1757 a v dalších bitvách, které obnovily pozici habsburské říše

jako evropské velmoci. Rakouské dělostřelectvo se na dvě staletí stalo špičkou v Evropě a většinu vynálezů a zlepšení ze střelnice u Týna převzaly všechny armády. Dělostřelecký polygon byl sice opuštěn už roku 1776, ale pak zde až do poloviny 19. století sídlily vojenské dílny a sklady - proto je toto místo známo pod názvem „*Velký depot*“. Přesto se zde dodnes zachovalo několik významných památek. Na prvním místě to je rozsáhlá cvičná pevnost se třemi bastiony a ravelinem zvaným „*Šance*“, zbytky dělostřeleckého terče (hranolu) zvaného „*Pulmont*“, budova bývalé vojenské hospody „*Na bídě*“ nebo místní název

Inzerce

LAMINOVANÉ MAPY KČT 1 : 50 000

- povrch map je opatřen laminací, která zajišťuje její vysokou životnost
- mapy jsou vloženy do plastového pouzdra
- jsou odolné proti roztržení a proti vlhku
- použití je možné za každého počasí
- do map lze kreslit lihovými fixy
- ideální jako dárek

E-shop: www.webareal.cz/trasa

Vysoký Hrádek

„Na minách“, kde se cvičili minéři. Nejznámější památkou je sousoší „Kalvárie“, které bylo postaveno na památku osmi desítek dělostřelců, kteří zahynuli při velké explozi střelného prachu, ke které došlo 20. června 1753. Měsíc poté se jejich památce přijela poklonit sama panovnice, které pak maršál Liechtenstein po několik dní prezentoval úspěchy, které rakouské dělostřelecko pod jeho vedením dosáhlo. Dělostřelecký polygon je jedinečná památka svého druhu v Evropě, proto na ní město v roce 2022 vybudovalo naučnou cyklostezku a relaxační zónu. Směrovky, informační tabule nebo lavičky jsou ztvárněny s motivem polního děla. Zdejší areál může aspirovat na seznam vojenských památek UNESCO. S Vltavotýnskem jsou asi nejvíce spojeny vltaviny nebo také moldavity (podle německého názvu města „Moldauthein“). Jedná se o přírodní zeleně zbarvené sklo, které vzniká při dopadu meteoritu na zem. Nejvíce se jich nachází v jižních Čechách. Jejich první známý objev byl učiněn v polovině 18. století právě v areálu dělostřelecké střelnice. Dělostřeleckou střelnici připomíná expozice v městském muzeu nebo sousoší Kalvárie, kolem kterého vede naučná stezka.

Kraj mnoha památek

Okolí Týna nad Vltavou je doslova poseto turistickými lákadly. Koneckonců i jaderná elektrárna Temelín, ležící jižně od něj, stojí za návštěvu nebo přesněji seznámení s jejím provozem, a to v opraveném barokním záměčku Vysoký Hrádek, který stojí v její blízkosti. Severně od města v Kolodějích nad Vltavou září do kraje zámek Mitrowicz, ten je ale dočasně uzavřen z důvodu rekonstrukce. Mezi Týnem nad Vltavou a zámek Hluboká naleznete zříceninu královského hradu Purkarec, který dal vybudovat císař a král Karel IV., aby si pojistil hranice královského majetku proti Rožmberkům. Romantická zřícenina zve k návštěvě a zdejší lavičky a informační tabule k odpočinku a poučení.

Nesmíme zapomenout na zámek a město Bechyně ležící severovýchodně od Týna. Zdejší zámek patřil Šternberkům, Rožmberkům a Paarům a v jeho areálu naleznete nejen nádherné zámecké interiéry z doby renesance a baroka. Proslulý je zdejší železobetonový most nebo elektrická dráha do Tábora. Než se s tímto kouzelným krajem (i přes věže Temelína) rozloučíte, podívejte se na něj z rozhledny Semenec – dechberoucí výhled stojí za to. Nedaleko ní naleznete *Přírodovědné muzeum* s programem i pro děti, školky a školy. Barokní záměček Vysoký Hrádek je ukázkou sídla drobné venkovské šlechty, dnes se zde formou expozice a kvízů seznámíte s jadernou energetikou.

i Info

Výchozí místa: Autobusové linky: do města vede široká nabídka linek autobusů a cyklobusů z Českých Budějovic, Prahy, Tábora, Písku, Bechyně, Milevska nebo Veselí nad Lužnicí. Parkování u týneckého zámku je na parkovišti přímo před ním (náměstí Míru).
Zajímavá místa v okolí: Městské muzeum, podzemí města Týn nad

Vltavou, zámek Mitrowicz (Koloděje nad Vltavou), město Bechyně se zámek (přístupný), zámek Vysoký Hrádek s expozicí o jaderné energetice nebo zřícenina hradu Purkarec. Nedaleko města se nachází jaderná elektrárna Temelín a rozhledna Semenec s Přírodovědným muzeem.
Mapa KČT: č. 71 - Písecko

Cisterciácké klášterní krajiny

CISTERCIÁCKÉ
KLÁŠTERNÍ KRAJINY